

Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta

KHALL 24.02.2025 § 56
1404/08.00.00/2023

Valmistelija Mika Hatanpää

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2026–2037 sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukaisesta ympäristöselostuksesta (SOVA-laki). Lausunnot pyydetään 5.3.2025 mennessä.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12 - suunnitelma) on strateginen suunnitelma Suomen liikennejärjestelmän kehittämisestä 12 vuodeksi. Suunnitelma on laadittu liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisesti. Kunkin hallituskauden alussa valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitetaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa. Liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi (SOVA-laki).

Tausta

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen perustuu maanteistä ja liikennejärjestelmästä annettuun lakiin. Suunnitelmassa käsitellään kaikki liikennemuodot, henkilö- ja tavaraliikenne, liikenneverkot, palvelut ja liikennejärjestelmän tukitoimet. Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa vuosille 2026–2037 yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmasta tehdään valtioneuvoston päätös, joka annetaan eduskunnalle selontekona.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma luo yhtenäisen tilannekuvan liikennejärjestelmän kehittämistarpeista ja ratkaisuista ja kokoaa yhteen valtion ja kuntien toimenpiteet liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Suunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia koskeva arvio, visio liikennejärjestelmän kehittämisestä vuoteen 2050, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset, alueelliset painotukset sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma. Vuosien 2026–2029 osalta suunnitelmaluonnos valmistellaan julkisen talouden suunnitelman asettamaan taloudelliseen raamiin, kuten laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä edellyttää.

Suunnitelmaluonnoksesta on laadittu viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Ympäristöarvioinnin lisäksi on arvioitu, miten suunnitelmaluonnos vastaa suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin. Vaikutusten arviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Sen tavoitteena on edistää tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa.

Lausuntokierroksella saatu palaute huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja ympäristöselostuksen viimeistelyssä,

ennen päätöksentekoa. Lopullinen Liikenne 12 -suunnitelma annetaan eduskuntaan syysistuntokauden 2025 aikana. Suunnitelma julkaistaan valtioneuvoston julkaisuarkistossa ja ympäristöselostus liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa.

Lausuntopyyntö ja materiaalit löytyvät osoitteesta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=47f126a9-4eea-43c5-a4ba-c57137827636>

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa asiasta seuraavanlaisen lausunnon:

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Suunnitelmaluonnoksen strategiset linjaukset vastaavat monilta osin valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita. Se huomioi liikennejärjestelmän nykytilan, liikenneturvallisuuden, digitalisaation ja kestävä liikunnan tavoitteet. Alueelliset painotukset tukevat eri alueiden erityispiirteitä, mutta suunnitelman toteutuksessa on varmistettava, että myös harvaanasuttujen alueiden ja seutukeskusten saavutettavuus paranee.

Turvallisuusympäristön muutoksen seurauksena Länsi-Suomen merkitys kansainvälisen liikenteen välittäjänä on korostunut, ja tämän tulee ehdottomasti näkyä myös panostuksina liikenneinfraan.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet ovat laaja-alaisia ja perusteltuja, mutta niiden vaikutukset eri alueille vaihtelevat. Esimerkiksi:

- Perusväylänpidon lisärahoitus on tervetullut linjaus, sillä se ehkäisee väylien korjausvelan kasvua ja parantaa erityisesti alemman asteisen tieverkon kuntoa.
- Raideliikenteen kehittäminen on vahvasti mukana (Digirata, Pääradan kehittäminen, kaupunkiseutujen raidehankkeet), mutta käytöstä poistettujen ratojen uudelleenarviointi on jäänyt aivan liian vähäiselle huomiolle.

Kankaanpään kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että elinkeinoelämän investointien edellyttämiin liikenneyhteyksiin on käytettävissä valtion rahoitusta. Elintärkeä uusi ratayhteys on erityisesti Pori-Kankaanpää-Niinisalo-Parkano-radan uudelleenkäyttöönnotto. Tämä ratayhteyden avaaminen on perusteltu erityisesti kokonaisturvallisuuden, huoltovarmuuden sekä sotilaalliseen liikkuvuuden näkökulmasta.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Suunnitelmassa rahoituksen kohdentaminen noudattaa strategisia tavoitteita, mutta tietyt alueelliset kehityskohteet ovat jääneet kokonaan ilman huomiota.

- Raideliikenne: Rahoitusta kohdennetaan Digirataan ja pääväylien kehittämiseen, mikä on osin perusteltua. Kuitenkin uusien yhteyksien ja

käytöstä poistettujen ratojen arviointiin ei ole varattu resursseja, mikä ei ole mitenkään perusteltua.

- Perusväylänpito: Rahoituksen lisääminen 450–580 miljoonalla eurolla vuosille 2029–2037 on hyvä suuntaus. Tämä varmistaa perusverkon kunnon, mutta rahoituksen riittävyys erityisesti alemman asteisilla teillä on vielä arvioitava tarkemmin.
- Joukkoliikenne: MAL-sopimukseen liittyvä rahoitus painottuu suurille kaupunkiseuduille, mikä jättää seutukaupunkien joukkoliikennetarpeet liian vähäiselle huomiolle. Seutukaupunkien joukkoliikennetarpeisiin olisi aivan välttämätöntä varata enemmän rahoitusta.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarviointista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Muut huomiot?

Pori-Parkano-Haapamäki-radon tulevaisuus: Suunnitelma ei käsittele tätä käytöstä poistettua rataa ollenkaan, vaikka sillä on erittäin suuri merkitys Suomen kokonaisturvallisuuden, logistiikan, huoltovarmuuden ja alueellisen saavutettavuuden kannalta. Tämä virhe on syytä korjata liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta.

Porin ja Rauman satamat ovat kansainvälisten kuljetusketjujen keskeisiä solmukohtia ja kuuluvat yhteiskunnan kriittisiin toimintoihin. Satamien maantie-, raide- ja tietoliikenneyhteyksien kehittämistä tulee tarkastella vastaavasti.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

Lausuntopalvelu

Lisätietoja antaa

Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää, 044 577 2210
